

Nr 8 1955
37 ÅRG.

UPPLAGA: 12.300 EX.

BRANDKÅRS- tidsskrift

ORGAN FÖR SVENSKA BRANDKÅRENS RIKSFÖRBUND
REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE: ANDERS EKBERG

JAKOBSGATAN 14, STOCKHOLM C - TELEFON 213606 - POSTGIROKONTO NR 4870

Flyget i brandförsvarets tjänst

Av rektor Torsten Moblin.

Vid Östergötlands brandkårsförbunds årsmöte, som den 17 och 18 maj hölls på Lagnö i landskapets skärgård, hade artikel-författaren anmodats att hålla ett anförande om flygets användning i brandförsvarets tjänst. Anförandet återges på annan plats i detta nummer. Underlag till föredraget har hämtats huvudsakligen från amerikanska tidskrifter, enär det nordamerikanska skogsbrandförsvaret — det gäller både USA och Kanada — i större utsträckning än andra länder begagnar sig av flygburna brandstyrkor. Utan tvivel finns där de största erfarenheterna samlade, inte minst tack vare de efter våra mått enorma resurser, som stått och står till förfogande och som medgivit omfattande och lärerika experiment under ett flertal år. Bl. a. har artikelförfattaren gått igenom flera årgångar av "Fire Control Notes, A periodical devoted to the technique of forest fire control", (Brandförvarsredogörelser, Tidskrift för skogsbrandsläckningsteknik), utgiven av USA:s jordbruksdepartement, avdelning för skogsvård. Även om svenska skogsbränder i våldsamt ej kan jämföras med de amerikanska och våra resurser är blygsammare, är detta dock ett nytt område, som ej utan vidare bör förbigås. Dessutom utgör våra begränsade möjligheter ett starkt skäl att tillvarata erfarenheter

gjorda på annat håll. Med allra största sannolikhet finns det alltid något, som kan utnyttjas och omsättas så att det passar svenska förhållanden. Denna tankegång utgör således bakgrunden till denna artikel, som för att ge en bättre helhetsbild av flygets utnyttjande helst bör läsas i anslutning till det här ovan omnämnda föredraget.

Vid studiet av den amerikanska litteraturen är det särskilt en sak, som slår en svensk läsare och det är de små manskapsstyrkor, som sätts in. Detta är än mer anmärkningsvärt i betraktande av den våldsamt, som präglar många av de amerikanska skogsbränderna. Den svaga manskapsinsatsen kan naturligtvis i viss mån tillskrivas det snabba ingripandet, som är en direkt följd av förflyttningen per flyg, men endast snabbhet ger ej något resultat. Synbarligen är släckningsmanskaper skogsvana, väl rustade och tekniskt skickliga. Man får ett starkt intryck av att det amerikanska skogsbrandförsvaret håller på att gå ifrån eller åtminstone minska den hävdvunna metoden med stora, tidsödande och tungrodda uppåd. Med andra ord har man för skogs-släckning tagit samma steg som det svenska städerna tog under förra århundrandet, då de ersatta uppådsprincipen med fasta eller frivilliga brandkårer.

Grundprincipen i det nordamerikanska skogsbrandförsvaret — både i USA och Kanada — är således att med relativt små men välutrustade brandstyrkor snabbt nå brandplatsen. I ett vägfattigt område med svåråtkomliga terrängformationer är förutsättningarna här för god bevakning, radioförbindelser och förflyttning luftledes. Folk som bor och arbetar i skogsområdena har givetvis skyldigheter att ingripa mot skogsbränder. Skogsbrandförsvaret är således grundat både på markstyrkor och flygtransporter.

Flyginsatserna ha visat sig vara billigare än uppbåd av markstyrkor.

Här nedan följer några korta redogörelser för skogsbrandsläckning, som visar helikopterns möjligheter.

1949 augusti.

I helikoptern, som ej var utrustad med radio, fanns plats för piloten och en man. En allvarlig skogsbrand rasade i en brant och otillgänglig dalgång. Nivåskillnaden inom det område, branden gick fram över uppgick till 800 m, vilket i och för sig ger en bild av de svårigheter, som de amerikanska skogsbrandsläckningsstyrkorna har att kämpa emot. De enda områden, där landningsplatsen för helikoptern kunde sökas, var i de vattenfattiga älvarna, där sandbankar låg blottade samt på bergsryggarna mellan dalgångarna. En brant och smal bergsrygg mellan den dalgång, där elden härjade och en annan flod kunde visserligen nås markledes men endast till fots efter tidsödande marsch genom tät buskvegetation. Branden gick fram på två områden delad av den markledes svåråtkomliga floden i dalbotten.

Sedan landningsplatser rekognoscerats och iordningställda på bergryggarna omkring branden, kunde folk och utrustning snabbt föras fram. Så småningom upprättades tre baser på lämpligt belägna och relativt lättåtkomliga punkter. Till dessa baser, som var utrustade med radio, sändes diverse förnödenheter för att ha dem så nära arbetsplatsen som möjligt. Förflyttningen med helikoptern mellan två baser tog 10 minuter. Till fots och med jeep hade samma förflyttning krävt 2 1/2 timma. Vid ett tillfälle transporterades 5 man från en front till en annan på 38 minuter. Markledes hade denna förflyttning betytt en marsch på 2 1/2 timma genom svår och tät

buskvegetation. Genom att utnyttja helikoptern kom männen fram till arbetsplatsen utvilade.

Vid ett annat tillfälle flyttades 22 man på 72 minuter. Varje tur tog således blott något över 3 minuter. Varje man medförde egen verktygsutrustning och var således efter kort gångtid från landningsplatsen till brandfronten beredd att omedelbart ingripa med friska krafter. Förste man var på platsen efter 3 minuter och markstyrkan ökades i snabb takt. Markledes hade förflyttningen tagit omkring 2 timmar. Förutom de nackdelar fördröjd ankomst medför får man ej bortse från att arbetsstyrkan efter sådan förflyttning kommer fram tröttare och även hungrigare. Vid hårt kroppsarbete är matfrågan mycket viktig. Arbetsprestationen sjunker snabbt, om den förbrukade energien ej ersättes.

Helikoptern var, som förut angivits, ej utrustad med radio. Förste man som landsattes medförde däremot en radioutrustning och upprättade omedelbart förbindelse med hemorten. Detta visade sig mycket ändamålsenligt, ty ledningen hade förbindelse med alla fronterna. Härigenom kunde förstärkningar avsändas i god tid och manskap tagas hem eller förflyttas allt efter behov. Helikoptern behövde ej heller göra onödiga turer för att hålla kontakt med de olika arbetsplatserna och med hemorten, utan kunde ständigt användas effektivt och den "döda tiden" begränsades till ett minimum.

Den med hänsyn till dagsljusförhållandena möjliga flygtiden under de 6 dagar släckningsarbetet pågick var ungefär 64 timmar. Helikoptern var i luften över 44 timmar eller 69 % av den möjliga tiden.

Under hela släckningsperioden stod helikoptern och väntade på uppdrag endast under 3 timmar. Resten av "vilotiden" användes till översyn av helikoptern och för att ge piloten tillfälle att äta och vila.

Under brandens femte dag bestämdes att en skyddsavbränning skulle göras längs en av älvarna. Ett antal man landsattes på en sandbank i älven och utposterades för skyddsuppgifter längs den strand, som ej skulle brännas. Älven utgjorde givetvis ett sällsynt gott stöd för en skyddsavbränning. Helikoptern skötte antändningen genom att fälla brinnande tändare över området. (Nå-

All slags material för skogsbrandsläckning

ABA IV

Brandjeepar
Slang
Armatyr
Skogsbrandk rros
Blockpumpar
Bärbara motorsprutor
Ryggburna vattensl ckare
Frontpumpar för montering på bilar
Kvastar
Hackor
R jningsknivar

ABA BLOCKPUMPAR

Den välkända ABA blockpump typ II, med en kapacitet av c:a 55 l/min. vid fritt utlopp, 32 l. vid 3 kg. och avsedd för tv mansbetj ning, har fått sitt komplement i ABA blockpump typ IV.

"ABA IV" har konstruerats och byggts för att tillgodose behovet av en mindre blockpump som med fördel kan användas som enmanspump. "ABA IV" har en kapacitet av c:a 35 l/min. vid fritt utlopp, 22 l. vid 2,5 kg.

Pumpens vikt  r så låg som 9,7 kg. Vid transport b rs pumpen på ryggen i två kraftiga läderremmar.

Besök vår nya utställningslokal i H lsingborg Stampgatan 5

Tel. 130 09 H lsingborg

ALLMÄNNA BRANDREDSKAPSAFF REN AB

SCHEELEGATN 28

STOCKHOLM K

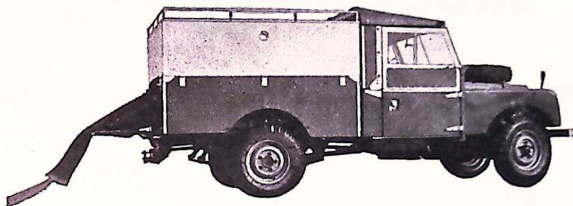
TELEFON 52 07 95

Avd.kont. BORÅS, Bergdalsgatan 20, tel. 208 54 — SUNDSVALL 4, Box 818

NYHETER från BRISSMANS

Slangutläggnings-Jeep mod. Brissman,

byggd på LAND-ROVER PICK-UP chassi

Jeepen har underst en utdragbar slanglåda med patents. slangutläggare för snabbutläggning i upp till 50 km hastighet, lådan rymmer 6—700 meter 63 mm slang. Däröver ett fack 1850×1450×600 mm. med fällbara sidoluckor för diverse materiel, taket är utformat till lastflak med galvaniserat rörräck runt om, användes för hemtransport av begagnad slang m. m. Skåp och slanglåda huvudsakligen av lättmetall. Jeepen bygges även med ett extra säte bakom hytten, men rymmer då mindre slang. Den kan även förses med frontpump. Lågt pris. Begär offert och närmare upplysningar. Kort leveranstid.

Stor bygelslangrulle

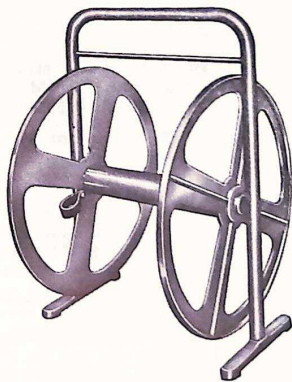
Det har visat sig att inv. gummerad slang är svår att packa i slangkorgar och -väskor därför att luften blir inestängd när slangen veckas. Vi har därför konstruerat en större bygelslangrulle för 40 m. slang enligt vidst. fig. Genom att slangen rullas på så går luften ut när slangen påläggges. Rullen kan erhållas med eller utan fot.

Riktpris, med fot kr. 35:—, utan fot kr. 32:—.

Invändigt gummerad diagonalvävd (= köppervävd) linesslang.

Diam. 38 mm., garanteras för 40 kg. tryck, sprängtryck c:a 65 kg. Denna slang är mjuk och smidig, har slät innersida, mycket slitstark, blir ej hård i kyla. Gummit är vulkaniserat fast, varför det ej kan lossna. På grund av diagonalvävnaden blir det ej några skarpa veck, som bryter sönder gummit. Leverans i regel från lager.

Riktpris pr meter kr. 5: 50.

All övrig brandmateriel till låga priser.

BRISSMANS BRANDREDSKAP

HALMSTAD

Telefon 133 33

gon uppgift på av vilket materiel dessa tändare tillverkats har jag tyvärr ej kunnat finna.) Av 17 fällda tändare åstadkom 15 antändningar. En föll på en klippavsats och en annan slocknade innan den nådde marken.

Kombinationen radio på arbetsplatsen och transport med helikopter visade sig särskilt värdefull, då en svårt skadad släckare skulle föras hem. Olyckan inträffade på en otillgänglig plats ungefär mitt på den branta sluttningen mellan en bergsrygg och flodbädden. En radiostation sändes till den grupp, som skulle hjälpa den skadade. De beslöt att föra ned mannen till en sandbank i älven, varifrån helikoptern skulle föra honom till sjukhus. Sedan de per radio meddelat, att de behövde en bår, kom helikoptern och släppte ned en sådan. Under färden ned mot floden höll gruppen radioförbindelse med en av de upprättade baserna. Branta klippor nära floden hejdale gruppen till dess helikoptern släppte ned ett 100 m långt rep. När männen kom ned till floden, stod helikoptern på en sandbank och väntade.

1953, augusti 7.

Tidigt på morgonen sändes två "rökhoppare" till en nyligen upptäckt skogsbrand. Kl. 7.00 nådde en helikopter brandplatsen, som föreföll vara tillräckligt bemannad. Kl. 14.00 besökte helikoptern åter brandplatsen, varvid det konstaterades, att de två rökhopparna ej hade elden under kontroll samt att de förlorat en del av sin utrustning. Ett meddelande släpptes ned till dem att göra i ordning en landningsplats i närheten, varefter helikoptern avgick för att hämta folk. Eftermiddagen användes för att uppågå fem man (området var synbarligen mycket gles bebyggelse).

I dagningen den 8 augusti sattes de fem männen ned på den iordninggjorda landningsplatsen med ungefär 15 minuters mellanrum.

Om inte det allvarliga läget upptäckts så tidigt och männen skulle tagit sig fram till fots den mellan 35 och 40 km långa vägen hade branden säkerligen antagit allvarliga proportioner.

Lågt räknat brukar en brand av denna storlek i oländiga trakter kosta 40 à 50 tusen dollar innan den är under kontroll. Genom att de två rökhopparnas svåra läge upptäck-

tes tidigt och genom att förstärkningar kunde landsättas aldeles invid brandplatsen, höll sig kostnaderna inom 650 dollar, vari ingick kostnader för helikoptern och för de två rökhopparnas transport.

1953, augusti 18.

Kl. 14.30 rapporterade ett brandtorn att rök från skogsbrand syntes. Brandplatsen, som låg i en dal, var skyddad av bergshöjder. Inom loppet av några minuter kom meddelande från ytterligare tre observationstorn, varigenom läget kunde fastställas. Rapporterna gav även vid handen att det var en allvarlig brand, som utvecklade sig snabbt. Vindstyrkan var 10 m/sek.

Sju rökhoppare, som fanns tillgängliga, gjorde sig omedelbart i ordning för transport. Med helikopter avsändes en skogsbrandfogde och 4 man. Skogsbrandfogden skaffade sig från helikoptern en uppfattning om branden innan brandstyrkan landsattes och meddelade per radio att mera folk behövdes. Några timmar senare var läget följande. De sju rökhopparna och de fem helikoptertransporterade männen — sammanlagt 12 man — arbetade alltjämt ensamma på brandplatsen medan 20 man var på väg markledes. Ytterligare 25 man fanns tillgängliga med kort varsel. Eftersom förhållandena på brandplatsen ej med tillräcklig säkerhet kunde bedömas, ansågs lämpligast att uppskjuta ytterligare åtgärder till dess att läget klarnat och säkrare kunde bestämmas.

I dagbräckningen följande dag företogs en rekognosceringstur med helikopter. Rapporten gav vid handen, att den ursprungliga styrkan på 12 man hade lyckats hålla elden inom ett relativt glesbevuxet träbestånd och att de tillsammans med den förstärkning på 20 man, som var på väg markledes och snart skulle nå brandplatsen, borde lyckas hindra branden att nå ett närliggande, tätare och större skogsområde.

Om inte helikoptern gjort det möjligt att på nära håll undersöka läget, hade det med största sannolikhet blivit nödvändigt att uppågå ett 100-tal man jämte mat och utrustning. En sådan åtgärd skulle medfört betydligt större utgifter, förmodligen ungefär 6 gånger mer än de 550 dollar, som släckningen nu kostade.

Luftburna släckningsstyrkor

Vid Östergötlands Brandkårsförbunds årsmöte den 18 maj i år höll rektor T. Moblin nedanstående föredrag.

Någon gång har det hänt att svenskt flyg, militärt eller civilt, på uppdrag eller av en tillfällighet lämnat ett eller annat meddelande om skogsbrand. Likaså har radioförbindelse mellan flygplan och bärbara markstationer vid några tillfälle demonstrerats. Dagens övning är emellertid det första försöket i vårt land att med flyg transportera brandmateriel och personal.

Vårt samhällsivilar i dag mer än fordom på samverkan på bred bas. Enheter och organisationer tenderar att bli större, och större. Den direkta orsaken torde vara de förbättrade förbindelser, som den nutida tekniken erbjuder. Ett ex. på tendensen att samverka i större format är den nyss genomförda indelningen i storkommuner, som tillkom för att ge bättre underlag för den kommunala verksamheten. Men öarna ligger där de lig-

ger och de praktiska svårigheterna ändras ej av administrativa bestämmelser. Genom att skärgårdsbefolkningen bor så att säga klickvis på öar, utan fast förbindelse med varandra och med fastlandet, står den i särställning. Den kommer litet utanför det gemensamhetsbruk, som kan ordnas på fastlandet och ställs därför inför många problem, som fastlandsbon ej har kännning av. Vattnen utgjorde i äldre tider de avgjort bästa förbindelserna. Vägbyggandet och motorismen har förändrat detta läge. Skärgårdsbon är mera hänvisad till sig själv än fastlänningen. Därmed följer svårigheter, inte minst vid nödlägen, t. ex. brand.

Under senast förflutna årtionden har i vårt land brandväsendet på landsbygden utvecklats kolossalt. I ett avseende har dock ingen förändring inträtt. Det är fortfarande utrustat för att förflytta sig på marken. Endast genom en försenande omlastning och en ur utryckningssynpunkt långsam sjötransport kan en eldsläckningsstyrka från fastlandet

1953, augusti 20.

Branden, som uppstått genom blixtnedslag, observerades kl. 13.30. Den gick då fram i en stark uppförslutning. Rätt hård vind rådde, omkring 10 m/sek. Markförbindelsen mellan brandplatsen och skogsbrandförsvarets huvudstation utgjordes av 10 km besvärlig skogsstig. Vid huvudstationen fanns endast 5 man tillgängliga, varav 4 just återkommit efter att ha släckt två skogsbränder. Stationsvakten var den enda utvilade.

Helikoptern startade omedelbart och den första mannen landsattes ungefär 1,5 km framför fronten. Efter 24 minuter var helikoptern åter på stationen. Andra, tredje och fjärde turen tog vardera 18 minuter och den femte 16 minuter. Medan de två sista var på väg gjorde de tre första ett mycket gott arbete. Det rekordmässigt snabba angreppet kan i korthet redovisas med följande tider.

13.30 Utbröt brand.

14.25 Var 3 man i arbete och 2 man som

landsatts 1,5 km framför eldfronten var på väg mot brandplatsen.

16.30 Meddelade brandfogden per radio att branden var hejdad, samt att det antända området knappt uppgick till en hektar.

Även om rökhopparna funnits tillgängliga är det tivelaktigt, om de hunnit ingripa innan 20—30 hektar avbränts. Rökhopparna måste nämligen ha god tid för att ta på sig utrustningen. Deras liv hänger på att allt är korrekt. Att efter landning i trädkronorna taga sig ner på marken, klä av sig hoppustrutningen och ta reda på den med fallskärm utkastade släckningsmaterielen fordrar också tid.

Den här framlagda reflektionen visar att även en liten helikopter vid korta flygsträckor har överlägsna egenskaper trots att endast en man i taget så att säga droppar ned. Vid längre flygsträckor är vanliga flygplan, som tar större last, överlägsna.

Knappar
Möss- och
Medlemsmärken

för Svenska Brandkårens Riksförbund
enligt ovanstående avbildningar

C. C. SPORRONG & Co.

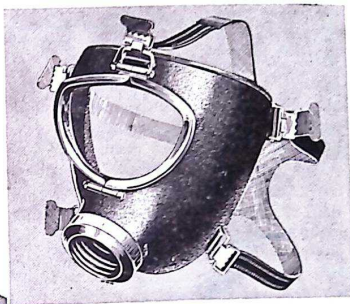
Kungsgatan 17

Stockholm 7

Tel. 22 56 60

Riktig gasmask och rätt filter är alltid avgörande

757. *Bicapas universal-mask, tillverkad av dubbla lager tyg och gummi. Tätningsram av velourskinn. Triplexglas, invullade genom en speciell metod. Ut- och inandningsventil. Mycket slitstark.*

777. *halvmänsmask med ett enda stort önglas, tillverkad i gummi. Lämplig för brandkårs- och industriellt bruk samt för dykning.*

Riktig gasmask och rätt filter är alltid avgörande när man vistas och arbetar i gas. En mask av dålig kvalitet är direkt livsfarlig. Bicapas, specialisten på arbetarskyddsmateriel, har lång erfarenhet av gasmasktillverkning. Bicapas gasmaskutrustningar är modernt och ändamålsenligt konstruerade och har god passform. De är dessutom lätta att desinficera. Bicapas gasmasker kan förses med olika filter för olika gaser och anslutas till tryckluft- eller syrgasapparater.

747. *lika 757, men med starkare huvudbandställe (överklädda spiral fjädrar). Härövan med CO-utrustning.*

747. *med öron- och halsskydd samt förstärkt bandställe, särskilt lämplig för rödkykare.*

30

år i rökskyddets tjänst

BICAPA
STOCKHOLM

BIRGER CARLSON & Co AB

Kaptensgatan 6, Stockholm Ö

Telefon (växel): lokalsamtal 67 91 30

rikssamtal 62 49 56, 62 49 92

nå skärgården. Av ekonomiska skäl kan man ej heller på varje ö placera brandutrustning av sådan omfattning, att den utgör ett effektivt skydd. Skärgårdens brandförsvår är därför allttjämt ett svårt problem.

På Stora Möja jämte angränsande öar, belägna i Stockholms yttre skärgård, löstes 1945 frågan på så sätt att en nybyggd, snabbgående passbåt utrustades med pump och nödig brandmateriel jämte sjukvårdsutrustning. På så sätt kom båten att fylla tre uppgifter.

1. Att ombesörja vissa för dagliga kommunikationer nödvändiga transporter.
2. Att stå till förfogande för brandtjänst.
3. Att stå till förfogande för sjuktransporter.

Att ett organ, som skall användas för eldsläckningsuppgifter även tjänar andra ändamål, strider visserligen något mot den gängse uppfattningen om beredskap. Men den på båten permanent placerade brandmaterielen är dock tillgänglig större delen av dygnet med korta uppehåll. Även om sådan organi-

sation har sina svagheter är den ändå ett stort framsteg. Att låta en båt på kr 40.000:— enbart ligga och vänta på att eldsvåda skall utbryta inom ett litet bostadsområde är av ekonomiska skäl omöjligt. Kanske skulle den ej komma till användning på åratals. En annan svaghet är naturligtvis den ganska långa årstid, då båten måste läggas upp.

Jag har velat omnämna detta fall för att framhålla, att brandtjänsten i skärgården sannolikt alltid måste ordnas som något sorts hälftenbruk, där transportmedlet även fyller andra uppgifter.

Trots mycket sökande har jag tyvärr ej lyckats finna något fall, där flyget använts för brandförsvåruppgifter i skärgård. Skall man försöka inhämta något om flygets användbarhet för brandtjänst, får man vända sig till länder med stora skogsområden.

I Nordamerika, i Sydafrika och i Australien har man för skogsbrandförsvaret eller för att bekämpa brand i vidsträckt buskvegetation tagit flyget i bruk. Särskilt i Nordame-

Bild 1. Rökbopparnas utrustning skiljer sig något från den militära fallskärmsjägarens. Ansiktsskyddet liknar en fåktmask, specialvadderad overall och en stor krage skyddar kroppen i övrigt. På ryggen hänger den automatiska fallskärmen. Reservskärm med manuell utlösning bäres på framsidan.

Bild 2. Ung granskog är den finaste landningsplatsen och betraktas som "resårmatrass". För den oinvidge förefaller dock nedslagsplatsen ej alltför bekväm.

Bild 3. Att komma mellan två trädtoppar är förmodligen en mjuk landningsform, om man kan kalla detta hängande och dinglande läge för landning. För att nå marken har rökbopparen på ena byxbenet en ficka med en lina. Fallskärmen måste mången gång offras.

rika, både i Förenta Staterna och Canada, är numera flygorganisationerna för skogsbrandförsvaret mycket starka. Även om det här rör sig om rena landbacken är det värdefullt att ta del av de amerikanska erfarenheterna och studera hur denna typ av brandförsvaret utvecklats. Motivet för flygtransport är nämligen detsamma som i skärgården, nämligen omöjligheten att snabbt förflytta sig på annat sätt. Det nordamerikanska skogsbrandförsvaret bör alltså kunna ge en del lärdomar trots olikheter i övrigt.

Det amerikanska skogsbrandförsvarets snabba utveckling är emellertid ej endast föranledd av de stora vägfattiga skogsområdena utan även av det typiska fastlandsklimatet med heta, regnfattiga somrar. Här till kommer att terrängen är mycket starkare kuperad än t. ex. i våra norrländska skogsområden. Terrängformationerna kännetecknas av mycket stora nivåskillnader — några 100-tal meter i branta stigningar är vardagsmat och 1.000 meter är inte alltför sällsynt. Dessa stigningar försvårar ej endast framkomligheten, de befördrar även skogsbrandens snabba utveckling. Branden i en uppförslutning blir nämligen mycket häftigare än på plan mark.

Klimatet, terrängen och det täta barrskogsbeståndet bidrar till att skogsbränderna blir oerhört häftiga och rasar över stora områden. Skogsbränderna kräver varje år i Amerika många människoliv — det är ej alltför ovanligt att det rör sig om hundratals. På bilder över avbrända områden står stammarna kvar som långa spetsiga stubbar. Så grundligt kan en svensk skog ej brinna. Med Atlanten på ena sidan, Östersjön och Bott-

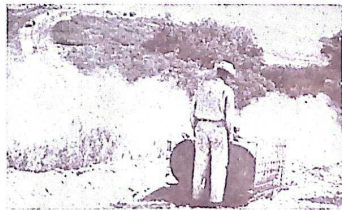

Bild 4. Vid demonstration i samband med "Operation Firestop" har de stora helikoptern satt ned en liten pump och en behållare med över 400 lit. vatten.

Bild 5. Helikoptern som "slangkärra". 300 m $1\frac{1}{2}$ " slang utlägges direkt från helikopter. Om helikopterföraren först placerar motorsprutan jämte dess skötare på anvisad plats och därefter lägger ut slang ersätter han flera man. Sannolikt går arbetet också fortare.

niska viken på andra sidan har Skandinaviska halvön ett betydligt fuktigare klimat.

Beskrivningen av en mycket svår skogsbrand i september månad 1954 ger en bild av, hur amerikanerna ser på skogsbränderna. Av beskrivningen framgår tydligt de luftburna styrkornas värdefulla och avgörande insats. Artikeln slutar på följande sätt. "Inga liv gick förlorade, ej heller har något svårare olycksfall rapporterats och endast nio hem blev ödelagda." Endast nio hem ödelagda, det säger rätt mycket om brändernas omfattning och häftighet.

Nu kanske någon tycker att jag gått utanför området och talat om förhållanden, som ej har med skärgården att göra. Jag har dock ansett angeläget att beröra de svåra förhållanden, som det amerikanska flygburna skogsbrandförsvaret arbetar under, ty när det visat sig att denna form av brandförsvaret lyckats, är det belägg för flygets möjligheter. Jag har därmed velat poängtera att man flygledes kan få fram välrustade och välutbildade brandstyrkor, som är kapabla att lösa svåra uppgifter. Om de flyger över skog eller över vatten har ingen inverkan på prestationen sedan de landat. Vad de efter landsättningen kan uträtta beror på utrustning och utbildning. Manskapsstyrkan synes i de flesta fall vara anmärkningsvärt liten. Två till åtta man anses vara tillräckligt. Utrustning och utbildning måste följaktligen vara god.

Amerikanerna använder sig av tre transportmetoder. Alla tre metoderna fordrar

NÄR DET BRINNER

Möt ELDEN med EFFEKTIVA VAPEN

ODENIUS är sedan flera år specialister när det gäller brandredskap. Alla "eldvapen" — från motorbrandspruta till yxa — kan vara lika viktiga när det gäller att släcka en eldsvåda — och Odenius har allt inom branschen.

Begär offert och upplysningar

ODENIUS

AKTIEBOLAG
Östra Hamngatan 16

GÖTEBORG
Tel. växel 17 31 20

Skydda Edra brandmän med TEMPEX

- det effektiva skyddet mot värmestrålning!

Tempexkläderna äro lätta och smidiga, reflektera värmestrålarna c:a 95 %
Temperatur under Tempexdräkten endast 38—40° C även vid höga yttertemperaturer

Äro hållbara och finnas i praktiska modeller för brandkärer och industrier

Rådgör med oss redan i dag om ett för Eder personal lämpligt TEMPEXSKYDD.

Ensamförsäljare i Sverige för TEMPEX original skyddskläder:

HENRIKSSONS BRANDREDSKAP

STOCKHOLM
Tel. 20 78 22
-23 -24 -25

GÖTEBORG
Tel. 11 70 74

MALMÖ
Tel. 97 59 42

SUNDSVALL
Tel. 129 89

JÖNKÖPING
Tel. 790 87

Firman grundad 1828

givetvis rekognoscering för att bestämma brandens omfattning, frontens läge och lämpliga landningsplatser. Vid dessa rekognosceringar har helikoptrarna visat sig överlägsna. Det finns exempel på att rekognosceringspersonalen med helikopter gått ned i höjd med trätopparna, tittat på branden och även haft direkt kontakt med släckningsmanskaper, som av en händelse befunnit sig i närheten av brandplatsen vid eldens utbrott.

I sjörika trakter begagnar man pontonförsedda flygplan, sjöflygplan, som går ned på någon närbelägen vattenyta. Manskaper och materiel lastas ur och styrkan beger sig till fots till brandplatsen. Planens lastningsförmåga ger möjligheter till jämförelsevis starka insatser. Å andra sidan kan marschen från urlastningsplatsen till brandplatsen ta rätt lång tid.

I de stora vattenfattiga skogsområdena begagnar man sig av fallskärmshoppare. Utvecklingen av dessa släckningsstyrkor är intressant. Även om denna metod ej kan tillämpas i skärgården, tar jag mig, för allmän orientering, friheten att beröra den. Den visar nämligen, vilka resultat man kan nå, då det finns intresse och resurser. Trots våra mindre tillgångar bör det kunna uppmuntra oss att genom planmässig utveckling söka finna för skärgårdens brandförsvår lämpliga former.

För militära ändamål har i de stora länderna fallskärmstrupper förekommit rätt länge. Vid luftsättning har dessa sökt sig till öppna platser. De stora skogarna skapade andra problem. Här fanns det inga öppna platser.

Man började 1939 — således för 16 år sedan — att på försök släppa ned dockor hängande i gamla fallskärmar och kom snart underfund med att det gick utmärkt. Där-efter gick man över till erfarna fallskärmshoppare. Dessa fann att skogen, framför allt den yngre skogen, var som en mjuk "resår-dyna". Efter hand som försöken pågick ändrades vissa detaljer i fallskärmsutrustningen, så att den lämpade sig mer för landning i skog. Av tillgängliga uppgifter att döma tycks metodiken nu vara väl utexperimenterad och antalet olycksfall synnerligen lågt. Man benämner verksamheten smoke-jumping,

d. v. s. rökhopning och den används numera i stor utsträckning i de amerikanska skogarna.

Även om försöken i början gjordes av övade fallskärmshoppare fann man snart, att det var bättre att lära skogs- och brandmän att hoppa, än att lära fallskärmshoppare att släcka. Hoppningen förefaller således ej att bereda större svårigheter. Det uppges att en rökhoppare kan utbildas på två månader medan det tar två år att utbilda en icke skogsvan person till god skogsbrandsläckare. Uppgiften kan verka förbryllande, men om man betänker att varje luftlandsatt skogsbrandsläckare måste kunna uträtta ett resultatrikt arbete, så förstår man, att det inte är mycket idé att släppa ner en person, som inte kan hantera en yxa. Vana att ta sig fram i skog och förmåga att kunna bedöma de risker olika vegetationsförhållanden medför jämte många andra skogsbetonade omständigheter är också avgörande.

Under senaste tid har helikoptern kommit alltmer till användning. Den har många fördelar men även en del svagheter. Till de senare hör att lastningsförmågan än så länge är liten. Endast en å två man jämte utrustning har i allmänhet transporterats samtidigt. Helikopterns marschhastighet — hittills ungefär 135 km/tim — är låg i jämförelse med andra flygplan. I gengäld kan helikoptern med fördel sättas in i skytteltrafik, ty lastning och start liksom landning och urlastning går snabbt. Det är således ett redskap, som passar bäst på jämförelsevis korta transportsträckor. Om förstärkning behövs på någon plats, kan manskaper flyttas från en del av fronten till en annan. Det har hänt, att maskinen stått stilla i luften ovanför en tilltänkt landningsplats, medan en svettig skogsarbetare hållit på att röja.

De senaste uppgifterna på helikopterfronten tyder på att större maskiner inom kort kommer att bli allmänna. Därmed ökas också helikopterns möjligheter som "brandfordon".

I den amerikanska brandlitteraturen, som jag gått igenom för att få underlag till denna korta översikt av flygets möjligheter i brandförsvarets tjänst, finns många exempel på värdefulla insatser, som gjorts under en följd av år. Det är också alldeles tydligt att denna

verksamhet är under stark utveckling och att man ägnar mycket uppmärksamhet åt förbättringar. Ett litet land som vårt har inte samma resurser och vi måste följaktligen för att nå goda resultat försöka tillgodogöra oss erfarenheter, som göres i andra länder. Även om vi således av ekonomiska skäl ej kan experimentera i större stil, har vi alltid råd att vara på rön från andra trakter och försöka översätta dem till svenska förhållanden.

Vi måste betrakta dagens övning, som ett första trevande försök i vårt land. För att ge bakgrund till detta vill jag anföra ett exempel på vad *en liten helikopter* kan prestera. Siffrorna är tagna från bränder i augusti 1953 inom ett amerikanskt skogsdistrikt, vid vilka ett stort antal rökhoppare även medverkade.

Under 11 dygn flög helikoptern 63 timmar. Härunder gjordes 22 rekognoscerings-turer över 38 skogsbränder. Materiel och utrustning kompletterades på 7 brandplatser. 48 man utplacerades på 13 olika brandplatser. 18 man fördes hem. En skadad eldsläckare transporterades till sjukhus och ersattes med en annan man. 4 man hämtades från ett angränsande distrikt. 20 ställ rökhoppareutrustningar togs hem för ompackning.

Den långa flygtiden och de många uppdrag visar helikopterns användbarhet.

Förra hösten ordnades i Kalifornien ett stort upplagt fältförsök, utgörande avslutning på en omfattande undersökning, avsedd att utreda lämpliga motåtgärder mot storbränder såväl i bebyggda orter som i skog. Den benämndes "Operation firestop"; på svenska "Operation brandstopp".

De representerade organisationerna ger ett begrepp om försökens bredd. Där fanns bl. a. representanter för skogsvård och skogshögskolor, brandväsende, väderlekstjänst, civilt försvar och militärt försvar. I beskrivningen över försöken heter det bland annat: "Flyget spelar en viktig roll. *Den betydelsefullaste insatsen gjorde en stor helikopter.*"

På bilderna ser man helikoptern mot begynnande skogsbränder släppa ned ett antal vattenfyllda plastbehållare eller spruta ut vatten från tank, upphängd under flygkroppen. Den senare metoden har även praktiserats med vanliga flygplan, som medfört

2.500 liter vatten. Man räknar ej med att på detta sätt kunna släcka skogsbränder men anser, att man genom sådan vattenbegjuttning på ett tidigt stadium kan fördröja eldens spridning och ge den eldsläckningsstyrka, som senare insättes på marken, ett bättre utgångsläge.

Andra bilden visar hur helikoptern sätter ned en liten pump och en vattenbehållare rymmande 400 liter. Ett särskilt starkt intryck gör helikoptern, då den flyger lågt och samtidigt lägger ut 300 m. smalslang.

Vattenfallsstyrelsen, som skall sätta upp en monteringsbar barack på svårtillgänglig plats i Jokkmokk, har nyligen transporterat byggdelar från urlastningsplatsen med helikopter. Kostnaden för lufttransporten är betydligt lägre än marktransporten och går mycket fortare. Helikoptern förefaller således att vara ett användbart transportmedel.

För att fullt kunna utnyttjas för brandförsvarets räkning fordras givetvis, att brandmaterielens ordnas och förpackas med hänsyn till helikopterns lastningsmöjligheter. Men det blir en senare uppgift. Vid bedömning av dagens försök får man därför inte glömma, att många detaljer är av provisorisk karaktär.

Slutligen vill jag omnämna, att under in-stundande sommar kommer bevakningen i skogsbrandtornen att försöksvis ersättas med flygbevakning inom vissa delar av Gävleborgs län.

Det förefalles således, som om tiden börjar mogna för att även inom vårt land utnyttja flyget i brandförsvarets tjänst. Om denna bedömning visar sig vara riktig, är tydligen Östergötlands brandkårsförbund med dagens prov ute i rätt tid.

Önskas köpa

3 st. beg. brandbilar med pump och vattentank (1.000—2.000 l.) Svar till Brandchef E. Maunula, Oitti, Finland.

Helikopterövning

När det i år gällde att utse plats för årsmötet med Östergötlands Brandkårsförbund föll valet på S:t Anna i Stegeborgs kommun, och därmed förlades Förbundets årsmöte för första gången till en ren landskommun med ganska stor skärgård. Med det utgångsläget föll det sig rätt naturligt att vid årsmötet i all blygsamhet praktiskt pröva helikopterns möjlighet att användas som brandfordon.

Den livliga anslutningen vid årsmötet av representanter för statliga och kommunala myndigheter och institutioner, för brandkårsförbund, brandkärer, försäkringsbolag m. fl. från skilda delar av landet talar för, att försöket tilldrog sig synnerligen stort intresse. Av denna anledning skall övningen här i korthet beröras i anslutning till övriga "flyg-artiklar" i detta nummer.

Sedan de ekonomiska förutsättningarna för övningen skapats genom bidrag av dels Svenska Brandkärernas Riksförbund, dels Östergötlands läns Landsting, tog Östergötlands Brandkårsförbund kontakt med Ostermans Aero AB och förhyrde en helikopter för övningen, som hölls den 18 maj.

Lagnöströmmens brygga i S:t Anna, den plats där årsmötet och helikopterövningen skulle äga rum, är belägen 4,5 mil fågelvägen från Norrköping. Den vid övningen aktuella brandplatsen var en ö, Tväsäck, c:a 1,5 km. från nyssnämnda brygga.

Förutsättningen för övningen var, att brand uppstått i en byggnad på ön Tväsäck, varvid även skogen antänts. Kommunens brandkår alarmerades och uttryckte med en "brandgrupp" utrustad med bl. a. motorspruta och slang. Personal och materiel överfördes härvid till Tväsäck med en "färja", som bogserades av en fiskebåt. (Se bild 1.) Det är det vanliga tillvägagångssättet vid brand på öarna i denna skärgård. (Måhända bör här även nämnas att Stegeborgs kommun är synnerligen stor till yttnehållet.)

Av övningshänsyn hade brandgruppens personal före övningens början samlats i relativ närhet av den plats, varifrån färjan skulle utgå. Det medför att denna brandgrupp vid övningen inträffade c:a 15 min. före helikoptern på den endast c:a 1,5 km från platsen belägna ön Tväsäck.

Samtidigt som kommunens brandkår alarmerades, kallades även per telefon den i Norrköping för övningen stationerade helikoptern. Enligt uppgjord plan skulle helikoptern vara placerad på stadens brandstation, och vid kallelse uttrycka med — förutom föraren — 2 brandmän, en motorspruta Albin-200 och c:a 40 m. 1 1/2" slang. Helikopterns lastförmåga hade nämligen angivits vara 2 man + 25 kg., varför detta var maximum av

Bild 1. Den av brandgruppen använda "färja" lastas här med vid övningen använd brandmateriel.

Bild 2. Helikoptern "bänger" i luften medan en API-70 jämte slang fästes under densamma.

helikopterns bärförmåga resp. vad disponibelt personal- och lastutrymme medgav.

Då det i sista ögonblicket blev klart, att två helikoptrar skulle deltaga, ändrades planerna så till vida, att endast en brandman medföljde vardera planet. I stället medfördes mera slang.

Sedan alarm inkommit till Norrköpings brandkår, lyfte de båda på gården placerade helikoptrarna inom mindre än en minut (motorerna var då varmkörda). Anflygningstiden blev 36 minuter för de 4,5 mil, som skulle tillryggaläggas i motvind. Vid framkomsten till brandplatsen på ön Tväsäck skedde landing i strandkanten, och urlastningen gick synnerligen snabbt. Redan efter c:a 1 minut lyfte båda helikoptrarna åter för nya uppgifter. Den ena gick till stranden av fastlandet (c:a 1,5 km.) där en motorspruta API-70 hämtades. Kring den på marken placerade sprutan med 63 m/m slang och strålrör hade slagits en wire. Helikoptern stannade i luften c:a 1 m. ovanför motorsprutan medan wiren angjordes under planet i en där befintlig krok (se bild 2.) Här inträffade "den obligatoriska malören"! Wirefästet var inte rätt utformat, varför en tidsförlust på flera minuter uppstod, innan helikoptern med sprutan fritt "dinglande" i luften kunde återvända till brandplatsen (se bild 3). I annat fall hade tiden för motorsprutans fästande säkerligen begränsats till ett relativt fåtal sekunder, d. v. s. ungefär samma tid, som det tog för att ställa ner sprutan vid brandplatsen, utan att helikoptern behövde taga mark.

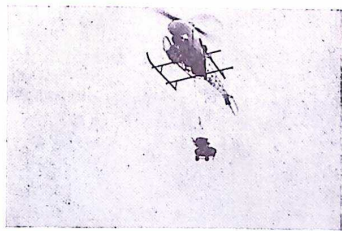

Bild 3. Fritt hängande i luften transporterades en motorspruta under helikoptern.

Under tiden hade den andra helikoptern i uppdrag att hämta en sjukvårdare vid S:t Anna kyrka, c:a 7 km från brandplatsen. I förutsättningen ingick nämligen även, att en person skadats under släckningsarbetet. 12 minuter efter det att denna helikopter lyft från brandplatsen var den åter tillbaka på ön med sjukvårdaren. Sedan denne anlagt ett första förband transporterade en av helikoptrarna den skadade tillsammans med sjukvårdaren till fastlandet, där Röda Korspersonal svarade för den sjukes vidare omhändertagande.

Övningen var alltså upplagd så, att helikoptrarna med sin relativt ringa lastförmåga skulle användas dels som transportmedel för snabb överföring över vatten av ett begränsat antal personer samt likaledes för snabb framtransport av begränsad mängd brandmateriel, dels också för transport av skadade och sjukvårdspersonal.

Även om helikopterns marschfart ännu inte är särskilt stor (c:a 120 km/tim vid den typ av helikopter som här användes) är tidsvinsten markerad i förhållande till vad fallet är vid båttransport. Vidare är ju helikoptern oberoende av det besvärliga läge som är råfärdande då isarna varken bär eller brister. Mer storm och dimma är inte helikoptern på! Vid övningen visade sig emellertid planen vara synnerligen "pricksäkra" och erforderliga landningsytor var förvånansvärt små.

Resultatet av övningen? Ja, låt oss begränsa oss till att säga, att det manar till fortsättning. Intresset är stort och öarnas brandförsvaret behöver säkerligen på många håll stärkas. Helikoptern bör inte glömmas bort i det sammanhanget.

A. Ekberg.

UNG VISDOM.

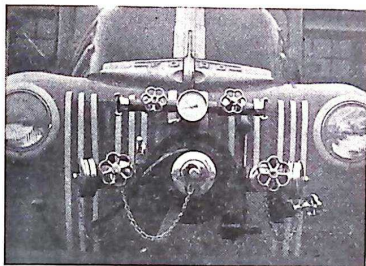
Brandkåren i Atlanta i USA utlyste en tävling i samband med en välgörenhetstillställning. Det gällde att på bästa sätt besvara frågan "Vilka är de tre vanligaste brandsakerna?"

En 13-årig skolpojke fick första pris, en smalfilmskamera för svaret:

— Män, kvinnor och barn.

NYHET

Liter Frontpump-Centrifugalpump

för

900 lit/min vid 9 kg/cm² och
2000 motorvarv.

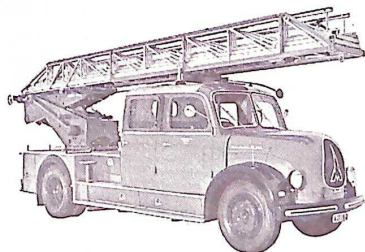
Med avgasevakivering och syn-
kroniserad koppling (patente-
rad) till motoraxeln.

Wilh. Rubergs Fabriks-Aktiebolag

LÅNGBRO

Tel. växel 101 74 - 101 78 - 162 78

V Ä R L D S M Ä R K E T M A G I R U S

Stockholms Elverks senaste Magirusstega med originalkarosseri, 25 m
stighöjd, monterad på Magirus Deutz dieselchassi, luftkyld.

L U C E M A A B

GENERALREPRESENTANT FÖR SVERIGE - NYBROKAJEN 7 STOCKHOLM

TEL. 21 00 38, 21 09 26

KLÖCKNER-HUMBOLDT-DEUTZ AG
WERK ULM-DONAU

MASKINSTEGAR

LEVERANSER 1949—1955

Stockholm: 4 st. med 30 m. stighöjd
„-“ Elverk: 1 st. med 25 m. stighöjd
Göteborg: 1 st. med 12 m. stighöjd
„-“ Elverk: 1 st. med 18 m. stighöjd
Malmö: 1 st. med 30 m. stighöjd
Norrköping: 1 st. med 30 m. stighöjd
Örebro: 1 st. med 30 m. stighöjd
Västerås: 1 st. med 30 m. stighöjd
Linköping: 1 st. med 30 m. stighöjd
Karlstad: 1 st. med 30 m. stighöjd
Östersund: 1 st. med 26 m. stighöjd
Solna:
Sundbyberg: 1 st. med 25 m. stighöjd
Uddevallar: 1 st. med 30 m. stighöjd
Tröllhällan: 1 st. med 25 m. stighöjd
Motala: 1 st. med 25 m. stighöjd
Kiruna: 1 st. med 30 m. stighöjd
Sandviken: 1 st. med 25 m. stighöjd
Söderhamn: 1 st. med 25 m. stighöjd
Karlskrona: 1 st. med 30 m. stighöjd

ANSUL

pulverdimeldsläckare för bränder i eldfarliga vätskor, gaser, elektriska anläggningar m. m.

Den speciella utformningen och konstruktionen som möjliggör 5 års garanti på släckarens funktionsduglighet, åstadkommer också snabb och effektiv eldsläckning.

ANSUL tillverkar en komplett serie pulverdimeldsläckare, handapparater, hjulförsedda större aggregat och stationära anläggningar.

*ANSUL 10 A
4,5 kg pulver vikt
tot. 10 kg.*

EN NY handelsläckare för brandrisker inom t. ex. textilindustrin, transportväsendet, kemiska industrin, brandkåren m. m.

I lager för omgående leverans.

Handapparater med 1,8, 4,5, 9 och 13,5 kg pulver, samt större aggregat på 70 och 150 kg pulver.

CAKTIEBOLAGET
Calmus

Eriksbergsgatan 38
tel. 20 10 21, 20 10 32
Stockholm

Skogsbrandbevakning från flygplan

Av brandchef Sven Rohlén.

Under motivering att pröva huruvida effektiviteten i skogsbrandbevakningen skulle kunna ökas och kostnaderna för densamma nedbringas har länsstyrelsen i Gävleborgs län hos Kungl. Maj:t hemställt om medgivande att under skogsbrandsäsongen 1955 utföra försök med skogsbrandbevakning från flygplan.

Försöken voro avsedda att äga rum inom mellersta delen av länet varvid bevakningen från 11 av länets riksbrandtorn skulle ersättas med flygbevakning.

Kungl. Maj:t biföll framställningen under förutsättning, att de för budgetåren 1954/55 och 1955/56 för skogsbrandbevakning i länet anvisade beloppen, 40.000:— resp. 43.000:— kronor, icke därigenom överskredes.

Överenskommelse har därefter träffats med Gävlebygdens Flygklubb om flygbevakningens utförande och denna kunde starta den 2 juni.

För utförande av brandövervakningen har klubben organiserat en flyggrupp stationerad på Moheds flygfält bestående av två flygplan (en Piper Cub och en Klemm 35) med ett i reserv (Foker Wulf) samt erforderligt antal förare. Flyggruppen står under ledning av en gruppchef (brandman från Gävle) samt under Kungl. Sv. Aeroklubbens överinseende.

Flygplanen såväl som flygbasen i Mohed ha provisoriskt utrustats med radio (Suf 21), som ställts till förfogande av försvarsavdelningen vid länsstyrelsen. Radiostationen vid flygbasen är genom en transformator ansluten till det elektriska ledningsnätet, varför den kontinuerligt kan stå påkopplad då bevakningsflygning pågår. Genom högtalare kan anrop höras på avstånd från apparaten, varför passning invid densamma ej ständigt behöver äga rum. Apparaten i flygplanet är försedd med strupmikrofon för att eliminera det störande motorljudet.

Skulle markstationen vid flygbasen av eller annan anledning icke nås kan förbindelse lätt erhållas över polisens och brand-

kårens radiostationer i Hudiksvall och Söderhamn.

Orienteringen vid skogsbrand verkställes efter rutindelad karta i skala 1:100.000. Samtliga skogsbrandfölgdar och brandchefer inom bevakningsområdet har tilldelats minst ett exemplar av kartan genom länsstyrelsens försorg.

Flygbevakningen sker i princip under hänsynstagande till den s. k. brandriskfaktorn B. Denna anges enligt överdirektören vid Sveriges Meteorologiska och hydrologiska institut, fil. dr. A. Ångström, med följande värden:

1. Tänder ögonblickligen, sprider hastigt.
2. " " " långsamt.
3. " " " dåligt.
4. " svagare.
5. " ej alls.

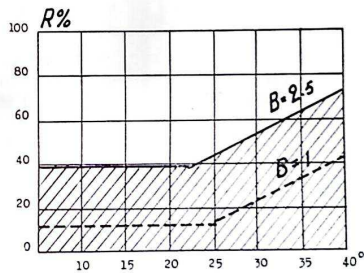

Fig. 1.

Brandrisk anses under ifrågasvarande flygövervakningsförsök föreligga då $B \geq 2,5$.

Brandriskfaktorn är beroende av den relativa fuktigheten = R och rådande temperaturen = t. För beräkning av B användes (försöksvis) följande formel:

$$B = 5R - 0,1 \times (t - 27^\circ).$$

Av ovanstående diagram (fig. 1) framgår under vilka fuktighets- och temperaturförhållanden brandrisk ($B = 2,5$) föreligger (det streckade området). En avvikelser från ovanstående formel har därvid gjorts såtillvida, att då R understiger 0,40 bedömes

brandrisken utan hänsyn tagen till temperaturen.

I samma diagram är faktorn för mycket hög brandrisk (= 1) inritad.

Den relativa fuktigheten R varierar under dygnet med ett förlopp, som i princip anges i *fig. 2*. Ett minimum inträffar normalt omkring kl. 14.00. Minskningen före ökningen av detta minimum har i stort sett samma förlopp.

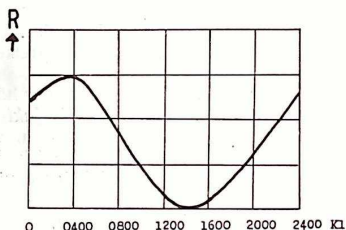

Fig. 2.

Som regel gäller att:

1. Om den relativa fuktigheten R redan kl. 08.00 är lägre än 70 % kan man räkna med brandrisk senare på dagen.
2. Om under dagen brandriskfaktorn når värdet 2,5 före kl. 14.00 kan man räkna med att brandrisk består lika lång tid efter kl. 14.00.

Om t. ex. värdet $B = 2,5$ nås kl. 11.00 får man räkna med brandrisk till kl. 17.00.

Väderlektjänsten på F 15 lämnar efter benäget medgivande av chefen för flygvapnet dagligen uppgifter till flyggruppen angående brandriskfaktorn var tredje timma mellan kl. 07.00—19.00. Uppgifterna äro därvid grundade på observationer gjorda i Sveg, Orsa, Edsbyn, Bjuråker Rommehed, Åmot samt vid F 15:s flygfält vid Söderhamn.

Flygövervakningen begränsas icke enbart till perioder då brandrisk enligt mom. 1 ovan föreligger. Smygande brand kan ha uppstått, som flammor upp först senare. Övervakningen sker därför enligt följande.

a) $B = 1$.

Då B under dagen eller föregående eftermiddag nedgått till omkring värdet 1, fordras intensiv kontinuerlig övervakning.

b) $B = 2,5$.

Då värdet på B dagen innan nedgått till omkring 2,5 sker en tidig överflygning.

Då värdet på B under dagen nedgått till 2,5, sker 2—3 överflygningar, varav den sista så sent, som lämpligen kan ske.

c) $B = 2,5—3,5$.

En överflygning över området efter kl. 14.00.

d) Mellan kl. 21.00—05.00 sker ingen flygövervakning.

När detta skrives har flygbevakningen pågått c:a 7 veckor. Under denna tid har en hel del erfarenheter beträffande skogsbrandbevakningen gjorts som sannolikt kan bli av värde för framtida bevakningsverksamhet. Materialet behöver emellertid bearbetas innan det publiceras, varför redogörelse för verksamheten får anstå till ett senare tillfälle. Så mycket kan emellertid redovisas, att c:a 20 skogsbränder under denna tid har observerats av flygbevakningen och först rapporterats.

Antalet flygtimmar under juni månad var c:a 80 och under tiden 1—15 juli 90. I ersättning per flygtimma betalar länsstyrelsen 50:— kronor.

Befattning som

BRANDMÄSTARE

tillika

VICE BRANDCHEF

i Gällivare kommun kungöres härmed till ansökan ledig.

För befattningen gälla de bestämmelser, som finnes angivna i brandlag, brandstadga samt brandordningen för Gällivare kommun.

Kompetensfordringar enligt § 7 mom. 2 i brandstadgan.

Befattningen är placerad i lönegrad 17 i kommunens löneplan, innebärande en begynnelselönen av 12.468:— kronor och en slutlön efter nio års tjänst av 14.088:— kronor per år. Dessutom utgår beklädnadsersättning.

Tillträdesdagen den 1 september 1955 eller snarast därefter.

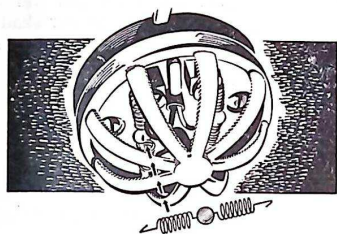
Till brandstyrelsen ställd ansökan, åtföljd av åldersbevis jämte övriga handlingar sökanden vill åberopa samt på anmodan friskintygt skall vara brandstyrelsen tillhanda senast 22 augusti 1955, under adress brandchefen, Gällivare.

Brandstyrelsen.

Teknisk Triumf

*vår termokontaks
för automatiskt brandalarm
är oöverträffad!*

**SENSATIONELLT
SNABBUTLÖSANDE**

**UTBYTBAR
ALARMKROPP GER
STÄNDIG BRANDBEREDSKAP**

AUTOMATISKT BRANDALARM A-B.

10 års erfarenhet

FABRIK- och HUVUDKONTOR

MALMKÖPING

Tel. Växel 338

STOCKHOLM

Bråvallagatan 8
Tel. 32 08 88

GÖTEBORG

Tel. 19 15 55

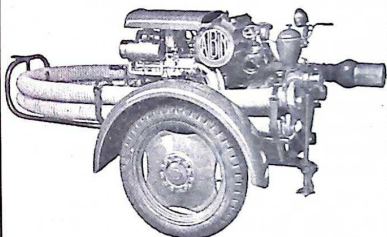
ALBIN

motorbrandsprutor

**över
hela
världen**

ALBIN-800

900 l/min vid 9 kg/cm² tryck

med nya tekniska förbättringar.
Lättstartad under alla väderleksför-
hållanden. Levereras med eller utan
elektrisk start och belysning.

Vi rekommenderar våra bogserbara
motorsprutor upp till 3 000 minutli-
ter vid 9 kg/cm², stationära ben-
sin- eller dieseldrivna pumpaggre-
gat och lågvarviga frontpumpar.

Linnebrandslang och invändigt gum-
merade slangar från 25 upp till 100
mm diameter i erkänt höga kvaliteter
- brandarmatur och övrig utrustning.

ALBIN MOTOR

KRISTINEHAMN TEL. 150 00 VÄXEL

"Skogshoppare" i Klippiga bergen

Av v. brandchef Ragnar Brodell.

"Ready — go!" Som pisksnärtar hörs hoppledares kommando genom maskinbullret och två och två singlar fallskärmshopparna ut i rymden. Efter varje par, som hoppat, gör maskinen en sväng så att den kommer tillbaka till samma plats. Så stor är precisionen att sedan "avlastningen" är avslutad, så ser man personal- och materiel-skärmarna ligga som jättesnöflingor inom ett litet område med ca 50 m diameter.

Vi har kommit västerifrån över "the Rockies" ner till den lilla staden Missoula i Montana, för att studera skogsbrandbekämpningen i de stora statsägda skogar, som bl. a. sträcker sig långt in i Klippiga bergens dalgångar. Naturen är mycket otillgänglig och saknar praktiskt taget vägar. Enda möjligheten att nå avlägsna trakter är helt enkelt flyget. Och det var kanske framförallt för att se hur man bekämpade skogsbränder med fallskärmshoppare, som vi passat in Missoula i våra resplaner.

Utbildningen av fallskärmshopparna skedde i egen regi och man hade bl. a. eget övnings-torn för att träna upp hopparnas förmåga att ta mark utan skador. En hel del av personalen hade militär hopp utbildning bakom sig och flera hade även deltagit i kriget som fallskärmsjägare. För dessa var ju själva hoppandet något ganska vardagligt och sen-

sationslöst, men för de som kom "färska" till Missoula blev hopp utbildningen ganska ansträngande. Utbildningen skilde sig inte nämnvärt från den rent militära och drillen var mycket hård. Men så hände heller inga olyckor. När vi besökte Missoula hade man utfört sammanlagt omkring 2.000 uthopp från flygplan. Antalet skador inskränkte sig till ett brutet ben och en vrickad ankel. Själva släckningsarbetet i skogen var då betydligt farligare och medförde fler skador. Typiskt var också att det ansågs lättare att utbilda en person till fallskärmshoppare än till duglig skogsbrandsläckare . . .

Materielkontrollen och -värden var oerhört noggrann. All reparation, översyn och packning av skärmarna utfördes av vederbörande hoppare själv, som därför också lade ner extra omsorg om arbetet. I luften var han ju helt beroende av skärmens funktions-säkerhet.

Utlösningen av skärmen skedde genom att en utlösningsslina fastsattes i flygplanet. När hopparen fallit så långt linan räckte, ryckte denna loss hela höljet till den ryggburna skärmen, som därefter fritt kunde utveckla

Bild 1. Övningsbopp över Missoula.

Bild 2. Larm har gått och lastningen av flygplanet är i full gång. (Författaren under planets vinge.)

Bild 3. Ett par brandmän på väg ner över Klippiga bergen vid den i artikeln omnämnda branden.

sig. Risken för att skärmen inte skulle fungera torde vara obefintlig. Som en säkerhetsåtgärd för den händelse något trots allt inte skulle fungera hade hopparen en reservskärm fastsatt på magen. Denna reservskärm måste dock lösas ut av hopparen själv.

När vi hade gått ett par dagar i Missoula utan att något hänt och vi faktiskt var inställda på att få åka vidare utan att ha fått vara med om en endaste liten skogsbrand, så kom en eftermiddag larm om en brand ca 6 mil västerut. Efter ca en kvart var maskinen — en gammal tremotorig Ford (han har faktiskt byggt flygplan också!) med en behaglig marschfart på ca 150 km/tim — lastad och klar för avgång. En av oss skulle följa med och efter lottdragning vann jag ovanligt nog och fick i en hast en fallskärm på ryggen och en näve kartor i handen.

Den ganska tungt lastade maskinen lyfte och satte kurs. Efter ca en halv timme hade piloten letat sig fram till platsen för branden. Långt nere på botten av en dalgång bland dessa berg, som med skäl kan kallas klippiga, brann det friskt i buskskog och undervegetation. Efter ett par orienterande svängar lades maskinen i högervarv och hoppledaren började sitt förberedande arbete. Små målfallskärmar kastades ut, för att han skulle kunna bestämma vindavdrift m. m. Men stor omsorg valde han ut den plats, där han ville "sätta" den 8 man starka släckningsgruppen. Platsen skulle vara sådan, att materielen, som kastades i separata skärmar, lätt kunde återfinnas och bäras till brandplatsen. Den fick inte vara så nära att den hotades av branden. Sist men inte minst skulle den vara behaglig att landa i. Helst landade dessa "skogshoppare" i ungskog av gran. Den var mjuk och god... Så är det dags! För varje varv maskinen gör hoppar två man tätt efter varann. Därefter slängs materiebuntarna och efter en sista kontroll, att både personal och materiel tagit mark oskadda, vinkar föraren med vingarna och sätter kurs hemåt över bergen med stjärten högt. Snart sitter vi vid ett kaffebord i Missoula igen och sänder en medlidsam tanke till de åtta där ute i skogen. När branden om ett par timmar är släckt, har de sitt besvärligaste jobb kvar — att ta sig hem. Det kommer att ta dem minst två dagar att gå med sin utrustning genom skogar och över berg till närmaste bilframkomliga väg. Då har vi hunnit långt österut på vår vidare färd . . .

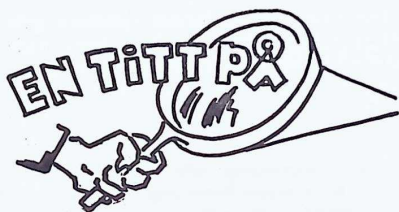
Mössmärken - Gradbeteckningar Armbindlar - Tjänsteålderstecken

Aug. Holts Gulddragerifabriks A-B

Arbetargatan 33 A

STOCKHOLM

Tel. 54 20 03 - 54 20 04 - 54 20 05

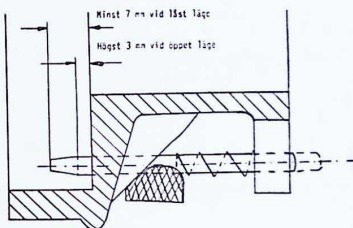
En gemensam detalj för all armatur, som användes av brandkärerna vid vattentransport, är kopplingen. Det är antingen normalkoppling eller s. k. klokoppling. Normalkopplingen har en lång och tilltrasslad historia. Den föreskrevs för brandväsendet enligt en lag år 1918. Tyvärr åtföljdes lagen av en mindre lyckad skiss med måttskala, varför olika tillverkares kopplingar icke alltid passade väl ihop. Denna olägenhet undanröjdes när kopplingen standardiserades år 1938 enligt standardblad 1150. Standardkopplingen blev så att säga en kompromiss mellan alla då förekommande tillverkares måttsättningar. En standardkoppling SMS 1150 passar alltså till alla äldre — naturligtvis icke deformerade — kopplingar. En SIS-märkt ny koppling kan följaktligen användas som tolk när man går igenom och övar tillsyn på kopplingarna vid rutinmässig granskning av slangkopplingar i samband med slang och slangvård. Vi hoppas denna artikel skall leda till en mera tillfällig besiktning av övrig brandarmatur, en översyn som säkerligen icke kan skada och framdeles bli ett årligt återkommande vårdpass.

Kopplingen.

Normalkopplingen, utförd i mässing, är mycket tung och eftersom mässing lätt deformeras av stötar och slag kan egentygden hos en mässingskoppling vid fall från ringa höjd förorsaka formförändringar och skador, som gör att kopplingen icke fungerar tillfredsställande. En skadad koppling skall därför kasseras om den icke kan iståndsättas. Olägenheterna av att bibehålla en deformationad koppling kan vara: Den blir svår att koppla — det tar alltså längre tid än nödvändigt —; tillräcklig tätning erhålles icke — onödiga vattenskadorna och vattenförluster uppstår — och felaktig låsning av kopp-

Brandarmaturen

lingen kan ske. Följden av det sistnämnda är att kopplingen går upp om spärren icke trätt i funktion eller brytas isär om sammanvridningen är så ofullständig, att den lilla del av gängan som tagit, icke svarar mot den påfrestning kopplingen utsättes för. Spärranordning finnes endast på de gängdelar, som är avsedda för sammankoppling av slang. Spärren skall vara fjäderbelastad samt lätt kunna öppnas och av fjäderspänningen stängas när armen släppes. Armen, som styr spärrpinnen, skall glida längs en sned rygga och på så sätt åstadkomma pinnens rörelse.

Snitt genom gängdel SMS 1151 vid spärren.

Är det grader eller gjutporer på ryggens "glidyta" är spärrarmen svår att föra ned. Det kan till och med hända att spärren icke går att öppna. Felaktigheterna rättas till genom några drag med en fil.

Tättningsbrister kan också bero på att packningen, som sitter i hylsan (slanghalsen) eller — när det är fråga om lödda eller gängade kopplingsdelar — i packningsringen, har blivit torr och förlorat sin elasticitet och därigenom tappat sin tätande förmåga. Packningar kan lätt bytas ut, men man är tvungen att se till att de komma rätt. De skola ligga max. 1,0 mm och min. 0,5 mm över metalltylan.

Jonsereds tillverkar även

76^m/_m(3") brandslang

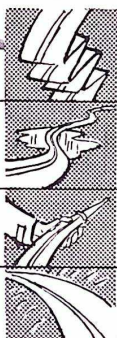
*med samma goda egenskaper
som övriga Jonseredslangar*

mjukbehandlad
och krympt

effektivt
impregnerad
mot röta

extra vattentät

stor spräng-
styrka

Det lönar sig bäst
såväl ur ekonomisk som ur
säkerhetssynpunkt att köpa
högsta kvalitet brandslang:
Jonseredslangen med ga-
rantimärket 2 blå ränder.
Följande dimensioner till-
verkas:
25, 32, 38, 51, 63 och 76
mm

Se här protokoll

från reguljär provning av 76 mm:

Läckage på 5 m:s provlängd:

10 kg tryck under 1 min.:	0.00 liter
15 " " " 1 " "	0.01 " "
20 " " " 1 " "	0.04 " "
25 " " " 1 " "	0.05 " "

Slangen sprängdes först vid 40 kg:s tryck

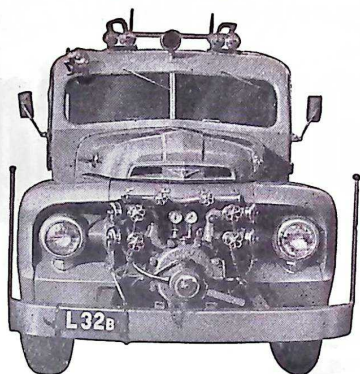
Auktoriserade återförsäljare:

Brissmans Brandredskap, Halmstad
AB Henrikssons Brandredskap,
Stockholm — Göteborg — Malmö
— Sundsvall — Jönköping
Odenius AB, Göteborg
AB Pumpindustri, Göteborg —
Stockholm

Jonsereds
där tradition förenas med modern teknik

JONSEREDS FABRIKERS AKTIEBOLAG, JONSERED • Grundat 1833

FRONTPUMPAR

för upp till 2600 lit/m
vid 9 kg/cm²

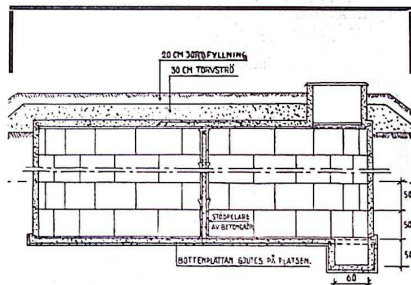
Med avgasevakuering,
oljekylning och synkr.
koppling till motorn.

Kort leveranstid.

Wilh. Rubergs Fabriks-Aktiebolag

LÅNGBRO

Tel. Kristianstad 101 74 och 101 78

Vi tillverkar:

Monteringsklara Reservoarer
för BRANDDAMMAR och BRANDBRUNNAR

Godkänd för statsbidrag med upp till
50 % av anläggningskostnaderna.

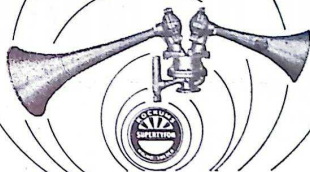
Rekvirera vår broschyr Begär offert

Tranemo Cementvaru AB

Tranemo Tel. 701 50 (Svenljungaområdet)

SUPERTYFON[®]

för brandalarm

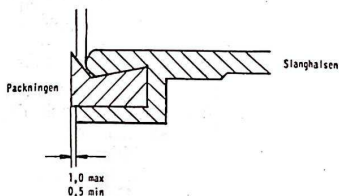
Stor hörbarhet
Ringa luftförbrukning
Oberoende av elektrisk ström
Drivas från fristående behållare eller befintlig tryckluftledning.

Begär prospekt
nr 480

KOCKUMS

MEKANISKA VERKSTADS AB • MALMÖ
GRUNDAT 1840

Packningarna är standardiserade och har SMS-numret 1153. Gummipackningarna må väl av att talkas. Reservpackningar, som naturligtvis bör finnas hemma i måttligt antal, förvaras bäst i en tättslutande plåtburk med talkpuder.

Klokopplingen är mindre komplicerad och därmed också dess vård. Vad som närmast kan försäkra besvärligheter är packningen, som alltså då och då måste ses över. Det kan vara omöjligt att dra ihop ett par kopplingar vars packningar ligger för mycket utanför godset. Skulle packningen vara gammal och hoptorkad ernås icke tätning och icke heller fungerar kopplingens "spärranordning" tillfredsställande. Tidigare utföranden av packningen gav icke önskat resultat, varför standarden justerades 1951. De kårer, vilka icke ha förtroende för klokopplingen på grund av svårigheter med packningen, får det säkert om packningen SMS 1183 användes. Den nuvarande standardpackningen är i alla avseenden lyckad.

Strålrör.

En annan gemensam anordning på olika brandarmaturdetaljer är ventilerna. Dessa kunna vara av olika slag. På standardstrålrören är det en längsborrad kikkran, på grenrör och brandposthuvuden en sätes- eller slussventil. Sätessventilerna kunna antingen vara utförda som snedsätessventiler eller som vinkelventiler. Avstängningskranen på strålröret för anslutning till normalkopplingen är standard och har beteckningen SMS 1172. Komplet med munstycksspetsarna för 10, 14 och 18 mm:s stråle är beteckningen SMS 1169.

Kikens övre del är utformad till ett handtag och i dess nedre del finnes en gängad tapp för dess infästning med en mutter i kikhuset. Kiken är svagt konisk och skall ha

mycket god passning i huset för att kunna tätas. De tätande ytorna kunna lätt få repor och andra skador. Strålröret kommer då att läcka i kiken till obehag för strålföraren. För att undgå obehaget drar man i bästa fall åt muttern på kikens undersida eller — tyvärr — knacker ned kiken. Det är på det senare sättet handtaget blir deformerat. Följden blir att kiken blir svårmanövrerad och strålröret kan icke stängas av så snabbt och så ofta som kanske vore motiverat för förflyttningar och av andra orsaker. Det blir med andra ord större vattenskador än nödvändigt och strålföraren får besvärligare och obehagfullare att förflytta sig.

Rätta sättet att få god tätning och en lättmanövrerad kik är att slipa in kiken i huset med slippasta. Om arbetet utföres i lugn och ro på stationens verkstad kan strålröret "bli gammalt" innan det måste kasseras, i motsats till det strålrör som utsättes för tillfällig "lagning" på fältet.

Det är god ekonomi att pyssla med sina grejor. Det finnes ett litet mellanrum mellan kikens bottenplan och den tätbricka mot vilken muttern drages. Detta tillåter inslipning. Stoppstiftet i kikens överdel kan hindra kiken att sjunka ned i huset, men ett par drag med en fil rättar lätt till den saken. Borrningen i kiken för att släppa fram vattnet kan många gånger vara för litet bearbetad, så att en stråle redan från den största munstycksspetsen blir mindre väl sammanhållen. Kikens placering så nära utströmningsöppningen är ur just denna synpunkt icke lyckad. Ett framtida strålrör efter reviderad standard bör nog ha avstängningsanordningen placerad före strålrörets koniska del i vattnets rörelseriktning räknat.

Strålröret för anslutning till klokoppling är i stort konstruerat i likhet med normalstrålröret och har SMS-nummer 1185. En eventuell justering av kiken kan alltså utföras på liknande sätt. För att få strålrören i fullgott skick måste även trapporna ses om. Mellan trapporna ligger en liten läderbricka för tätning. Den skall vara så färsk att det icke blir läckage och vidare skall naturligtvis trapporna kunna gängas av och på utan att man skall behöva använda våld. Trappornas öppningar skall vara cylindriska och utan grader och stukningar. Vintertid kan

det vara behagligt för strålföraren att handskas med ett strålrör, som är lindat med t. ex. möring. Givetvis är det tidsödande att putsa strålrören blanka, men det är dock mödan värt. Ett blankt strålrör likaväl som annan blank mässing hör intimt samman med brandkärsutrustning och ger ett förtroendefullt intryck. Det är dessutom angenämt att arbeta med välskött utrustning. Av naturliga skäl är man också säkerligen aktsammare om snygga och prydliga redskap än om sådana, vilka man icke tycker det är så noga med.

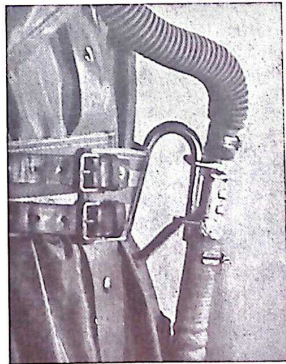
Grenrör och brandposthuvuden.

För att efter denna moraliska utveckling återvända till ventilerna finnes, som nämnts, på det standardiserade grenröret SMS 1163 en snedsätesventil. Ventilen är gängad i grenröret och dess tallrik tätar mot ett säte i grenröret. Tallriken är försedd med en läderpackning, vilken kan torka och skadas och därigenom förlora tätningsförmågan. En felaktig packning orsakar även större motstånd i synnerhet om röret användes om-

vänt. Packningen kan lätt bytas ut, ty den sitter endast fast mot tallriken med en bricka, som fasthålls av en mutter. Det är angeläget att brickan är så stor att packningen icke "fladdrar". Ventilen måste givetvis gängas ur grenrörshuset för att man skall komma åt packningen. Ventilspindelns gängning tarvar även smörjning och samma fett som användes till motorers kylvattenpumpar är lämpligt, d. v. s. vattenfast fett.

Brandposthuvudets ventiler är vinkelventiler, vilka tätas på samma sätt och därför dessemellan behöva samma översyn som grenrörets ventiler. På äldre grenrör och brandposthuvuden kan finnas slussventiler, vilka kunna vara svåra att få täta. De är besvärliga att taga isär men kunna lätt justeras utan alltför märkvärdig verktygsutrustning.

Så slutligen några ord om brandposthuvudet, som finnes i två olika utföranden, SMS 1161 och 1162, det förra med fast och det senare med vridbar överdel. Det är närmast fästnanordningen till brandposten som kan vålla trassel. Hur anordningen än är ut-

Snabbkoppling till friskluftsmask.

FRISKLUFTHÅSK nr 110 med SNABBKOPPLINGAR bestående av:

1 st. helmåsk nr 474 V med *hel sikruta*.

1 st. mellanslang med *snabbkoppling*. Tillåter bäraren att, vid en hotande situation, snabbt frigöra sig från friskluftslangen. — Snabbkopplingarna äro så konstruerade, att de kunna fästas på varje typ av bälthake. Extra bälte är obehövt.

10 m. friskluftslang 1" med vävlinnlagg och armerad med trådspiral.

1 st. sugkorg med dammfilter.

1 st. kätting med kil.

1 st. förvaringsväska av impregnerad, kraftig pressningsduk.

Pris Kr. 300:—/st.

D:o nr 210 med 20 m. slang. Kr. 400:—/st.

BRAND- och ARBETARSKYDDSMATERIEL

Arne Carlsson

Sandviksvägen 32, Hässelby Villastad
Tel. Stockholm 38 10 95

Brandförsvarsmål i Regeringsrätten 1948

19. (Dnr 305/1948 Inr-dep.)

Ang. brandordning.

Vid sammanträde den 24/11 1946 beslöt *kommunalfullmäktige i Brösarps socken* antaga brandordning för socknen. Brandordningen överensstämde i huvudsak med en genom länsstyrelsens i Kristianstads län försorg upprättad normalbrandordning, som avsetts skola tjäna till ledning vid arbetet med brandordningarna inom länet. Den antagna brandordningen utvisade emellertid följande avvikelser från normalbrandordningen. I 19 § 1 mom. a) hade kommunalfullmäktige — efter där införd bestämmelse att ägare av bebyggd fastighet med brandförsäkringsvärde ej överstigande 25 000 kr. vore skyldig att anskaffa och underhålla bl. a. minst en pytspruta eller handspruta med fotplatta — tillagt orden "eller kemisk eldsläckningsapparat". I 27 § p. 3 och 4 hade sådana ändringar vidtagits, att den tillåtna tiden från en sotning till nästa för Agaspis och därmed jämförlig eldstad jämte tillhörande rökgångar förlängts från 6 månader till 1 år. Ett i normalbrandordningen förekommande stadgande, att för kommunen skulle finnas en av brandstyrelsen godkänd yrkesutbildad skorstensfejare, ävensom vissa i anslutning till detta stadgande meddelade föreskrifter i fråga om sotning, vilka samtliga bestämmelser i normalbrandordningen upptagits under 24—26, 30 och 32—37 §§, hade i den antagna brandordningen uteslutits. Genom kommunalfullmäktiges beslut hade vidare icke antagits en vid normalbrandordningen fogad sotningstaxa. Slutligen hade kommunalfullmäktige uteslutit ett i normalbrandordningen i 38 § 2:a st. 9:e att-satsen upptaget förbud att anbringa stack av otröskad gröda, halm eller hö på närmare avstånd än 12 m. från stall, ladugård, loge eller därmed sammanbyggd byggnad med eldstad, vilket avstånd dock finge, där särskilda skäl förelåge, för stack av otröskad gröda under tiden augusti—oktober månader minskas intill 6 m. Sedan beslutet om antagande av brandordningen underställts länsstyrelsens prövning samt länsstyrelsen givit kommunalfullmäktige till känna, att länsstyrelsen ansåge att brandordningen borde i omförmälda hänseenden bringas i överensstämmelse med normalbrandordningen och att sotningstaxan borde antagas, beslöt fullmäktige vid sammanträde den 20/5 1948 att vidhålla sitt tidigare beslut. *Länsstyrelsen*, resolution den 8/7 1948, fann med hänsyn till av kommunalfullmäktige beslutad ändring av 19 § 1 mom. a) och

27 § 3 och 4 samt uteslutning av 24—26, 30, 32—37 §§ samt 38 § 9:e att-satsen i det av länsstyrelsen upprättade förslaget till brandordning för kommunen icke skäl fastställa underställda beslutet. Länsstyrelsen förelade kommunalfullmäktige att inom 1 månad efter det länsstyrelsens beslut vunnit laga kraft till länsstyrelsen inkomma med nytt förslag till brandordning och sotningstaxa. *Regeringsrätten*: Länsstyrelsen har i utlåtande i målet beträffande den ovan omförmälda under 19 § 1 mom. a) upptagna bestämmelsen om anskaffande och underhåll av brandredskap förklarar sig kunna godtaga en föreskrift av innehåll att kemisk eldsläckningsapparat, anskaffad före brandordningens antagande, finge av brandsynerännen godkännas intill den 1/1 1951. Regeringsrätten anser det ur brandskyddssynpunkt icke tillåtet att i förevarande avseende meddelas annan föreskrift än den av länsstyrelsen sålunda angivna. Med hänsyn till vad länsstyrelsen i sitt utlåtande anfört om de å länet landsbygd rådande särskilda förhållandena får det anses nödigt, att brandordningen innehåller bestämmelser av innebörd, som anges i 27 § p. 3 och 4 samt 24—26, 30 och 32—37 §§ i den av länsstyrelsen upprättade normalbrandordningen, ävensom att sotningstaxa antages. Ur brandskyddssynpunkt får vidare anses erforderligt, att brandordningen innehåller förbud att anbringa stack av otröskad gröda, halm eller hö på närmare avstånd än 12 m. från stall, ladugård, loge eller därmed sammanbyggd byggnad eller byggnad med eldstad, dock att under månaderna augusti—november stack av otröskad gröda må anbringas på ett avstånd icke understigande 6 m. från sådan bebyggelse. Från angivna förbud bör möjlighet till andra eftergifter icke beredas än att avståndet må, där mark- eller byggnadsförhållanden eller andra särskilda omständigheter det föranleda, minskas intill 9 m. efter medgivande av brandsynerännen och under 9 m. efter medgivande av länsstyrelsen. På grund av det anförda hemställer Regeringsrätten, att Kungl. Maj:t ej måtte finna skäl att göra ändring i det beslut länsstyrelsens resolution innehåller, dock att den tid, inom vilken kommunalfullmäktige skola till länsstyrelsen inkomma med nytt förslag till brandordning och förslag till sotningstaxa, torde böra bestämmas till 2 månader från dagen för Kungl. Maj:ts beslut. — Vid målets föredragning inför *Kungl. Maj:t i statsrådet* den 3/12 1948 beslöts i enlighet med regeringsrättens hemställan.

Stig G. Holmberg.

förd skall eventuella grader och stukningar rättas till och föreningar borttagas. Förekommande packningar skall skötas om och ges sådan kondition att de fylla sin uppgift.

Fästanordningen skall utgöras av fotskraven SMS 1166 i orter där brandpostsystemet nyanlägges eller helt omläggas. I orter

med äldre system (bajonettlås eller ögonblickshylsa) kan självfallet icke brandposterna användas av kärer utrustade med standardfästanordningen. Detta förhållande kan vara skäl att lägga på minnet vid släckningshjälp.

Rq.

Bemärkelsedagar

60 år.

- 29/9 Beckman, W., brandchef, Filipstad.
29/9 Karlsson, K., v. brandchef, Skänninge.

40 år.

- 27/9 Persson, E., brandmästare, Uppsala.

50 år

Den 7 september fyller brandchefen i Skövde, **Stig Hultman**, 50 år.

Efter avlagd studentexamen och genomgången reservofficersutbildning kom Stig Hultman tidigt in på brandbefälsbanan. Sin utbildning genomgick han vid

Halmstads, Göteborgs och Stockholms brandkårer och tjänstgjorde därefter vid Hamburgs brandkår innan han med ingången av år 1931 tillträdde vice brandchefsbefattningen i Skövde. Med undantag för ett kort gästspel i Jönköping har han sedan dess varit trogen Skövde stad, där han sedan år 1938 är brandchef.

Under Stig Hultmans tid i Skövde har dess brandkår avsevärt moderniserats och utbyggt. Han har emellertid även haft — och har — många andra järn i elden. Så är han sedan snart 25 år brandkonsulent i Skaraborgs län. För hans högt skattade arbete på detta område bland länets brandkårer tilldelades han år 1952 Svenska Brandkärernas Riksförbunds guldmedalj.

Bland Stig Hultmans övriga insatser kan nämnas, att han inom civilförsvaret nedlagt ett omfattande instruktörsarbete såväl i som utom länet. Sedan år 1952 är han här till civilförsvarschef i Skövde.

När den gode kamraten och hedersmannen Stig Hultman nu uppnår de femtio hyllas han varmt!
E. E.

Aktuell göteborgsfråga.

Nu när det är så torrt i gräset får man väl inte gå med lågskor.

Notiser

Årsmöten.

- 27/8 Värmlands läns Brandkårsförbund i Karlstad.
3—4/9 Göteborgs och Bohusläns Brandkårsförbund i Strömstad.
3—4/9 Skaraborgs läns Brandkårsförbund i Lidköping.
3—4/9 Dalarnas Brandkårsförbund i Leksand.
16—17/9 Gävleborgs läns Brandkårsförbund i Hagfors.
28/9 Norrbottens läns Brandkårsförbund i Arvidsjaur.

Ännu en reservdelskatalog.

Reservdelskatalog för motorbrandspruta typ Albin-200. Utgivare: Albin-Motor, Kristinehamn.

I nr 5/1955 anmäles här att en reservdelskatalog för Albin-800 utarbetats. I dagarna föreligger nu även en välkommen katalog för Albin-200, uppställd på samma klara och rediga sätt som den föregående.

Befattningen som

Brandmästare tillika vice brandchef

vid Värnamo stads borgarbrandkår kungöres härmed till ansökan ledig att tillträdas den 1 januari 1956.

Kompetensfordringar enligt brandstadgan § 7 mom. 2.

Befattningen är placerad i lönegrad 18, ortsgrupp 2 plus 500:— kronor i arvode såsom vice brandchef.

Befattningshavaren erhåller beklädnadsersättning enligt härför gällande bestämmelser, varjämte pensionsavgifterna för pensionering i S. K. P. betalas av staden.

Sökande, som för löneklassuppflyttning önskar tillgodoräkna sig tidigare väl meriterad tjänst, skall meddela detta i ansökan.

Befattningshavaren är skyldig att ställa sig till efterrättelse gällande tjänste-, avlönings- och pensionsreglementen, ävensom instruktion och de ändringar däri, som framdeles kunna komma att i vederbörlig ordning beslutas samt att mot erläggande av härför fastställd ersättning bebo anvisad tjänstestad i brandstationen.

Till brandstyrelsen ställd ansökan, åtföljd av åldersbetyg, uppgift om civilstånd och de handlingar sökanden önskar åberopa, samt på anfordran läkareintyg, skall vara brandstyrelsen tillhanda senast den 15 september 1955.

Närmare upplysningar lämnas av brandchefen, tel. 108 27.

Värnamo den 2 augusti 1955.

Brandstyrelsen.

Antal ex.

BESTÄLLNINGSLISTA å litteratur

	<i>Allmänna grunder och förfaringsätt vid eldsläckning</i> , av R. Stridbeck, 1944	å 1:—
	<i>Allmänna synpunkter på bebyggelse med hänsyn till brandrisk och släckningsmöjligheter</i> , av R. Götherström, 1945	å 0: 75
	<i>Anvisningar för landsbygdens brandsynförrättare vid utskrivande av brandsynprotokoll</i> , av E. Rosinander, 1945	å 0: 75
	<i>Brandbefälet inför nya byggnadslagsstiftningen</i> , av E. Ström, 1948	å 0: 75
	<i>Brandfarliga elektriska anordningar</i> , av R. Götherström, 1945	å 0: 75
	<i>Brandförsvarshandbok för kraftanläggningar</i> , 1946	å 3:—
	<i>Brandkärernas slangproblem</i> , av I. Strömdahl, 1953	å 5:—
	<i>Brandpumpar. Funktion och användning</i> , av H. A:son Moberg och K. Brandsjö, 1951	å 1:—
	<i>Brandskyddet på lantgårdar</i> , av R. Götherström, 1945	å 0: 75
	<i>Brandskyddsritningar för lantmannabyggnader</i> , av Lantbrukets Brandskyddskommitté, 1952	å 22: 50
	<i>Brandsläckning i oljehammars</i> , av N. Grönvall (särtryck), 1952	å 0: 50
	<i>Brandsyn i offentliga samlingslokaler</i> , av T. Mohlin, 1946	å 0: 50
	<i>Brandsyn å industrier</i> , av Chr. Möller, 1945	å 0: 75
	<i>Brandsynprotokoll</i> (148 × 210 mm) i häften om 50 duplikat	å 2: 75
	” (210 × 297 mm)	å 0: 06
	” (210 × 297 mm) i häften om 25 duplikat	Minst 100 ex. å 5:—
	<i>Eldsläckningsräkningar</i> , i block om 25 triplikat, 1953	å 3: 25
	<i>Eldsvådors förebyggande.Handledning för brandcheferna i våra mindre samhällen</i> , av R. Stridbeck, 1931	å 3:—
	<i>En brandkår och dess försäkringar</i> (särtryck), 1949	å 0: 50
	<i>Formulär till årsberättelse</i> , block om 20 blad, 1948	å 0: 50
	<i>Friktionsförluster i tryckslang och snabbkopplingsrör</i> , av I. Strömdahl, 1954	å 0: 50
	<i>Grunder och principer för brandväsendets ordnande i våra samhällen och på landsbygden</i> , av R. Stridbeck, 1942	å 0: 50
	<i>Handbok i brandundersökningar</i> av J. Sundin, 1949	å 5:—
	<i>Handbok i oljeledning</i> , av A. Billberg, 1954	inb. å 24:—
	<i>Handeldsläckningsapparater</i> , av S. Westling, 1948	å 0: 25
	<i>Handledning i eldsläckningstjänst</i> , av B. Hermanson, 1947	å 3: 50
	<i>Hjälpredda för landsbygdens brandsynförrättare</i> , av V. Tell, 1951	å 1:—
	<i>Instruktion för motorspruskötare</i> , av P. Lundgren, 1945	å 0: 75
	<i>Kontrolljournal för brandmateriel</i> , 1952	å 1: 50
	<i>Lagar och förordningar ang. eldfarliga oljor och explosiva varor</i> , av V. Sommar, 1950	å 0: 50
	<i>Nya förordningen om explosiva varor</i> , av A. Billberg (särtryck), 1949	å 0: 25
	<i>Offentliga brandskyddsforeskrifter</i> , av E. Åkerhielm	å 15:—
	Ändringstryck nr 1 till dito, 1952	å 3:—
	Ändringstryck nr 2 till dito, 1953	å 6:—
	Ändringstryck nr 3 till dito, 1955	å 9: 80
	<i>Om brandchefens skyldigheter och rättigheter enl. den nya brandlagstiftningen</i> , av A. Ekberg, 1945	å 0: 75
	<i>På eldsvådeplatsen</i> , av P. Lundgren	å 0: 50
	<i>Räknesticka för beräkning av vattenmängder m. m.</i> , jämte beskrivning, 1954	å 7:—
	<i>Rökskydd, studiecirkel</i> om två brev, 1952	å 10:—
	ytterligare ex. per st.	å 0: 75
	<i>Rökskyddsmaterielen vid mindre brandkårer</i> , av V. Sommar, 1948	å 0: 75
	<i>SBF:s principritningar</i> , större formatet, 1951	å 12:—
	” mindre formatet, 1951	å 8:—
	<i>Skogsbrandsläckningens teknik</i> , av R. Hjorth och T. Mohlin, 1951	å 1: 25
	<i>Skorstenskonstruktioner</i> , av C. Norman, 1945	å 0: 75
	<i>Slang och slangvärd</i> , av H. Mattson (särtryck), 1952	å 0: 50
	<i>Slangar</i> , 1935	å 0: 50
	<i>Spridda strålar</i> , av T. Mohlin, 1954	å 2: 50
	<i>Uppvärmningsanordningar</i> , av Chr Möller, 1945	å 0: 75

BILDBAND

till hjälp i utbildningsarbetet.

Nedanstående bildband, som utarbetats av Svenska Brandkärnans Riksförbund, visa olika brand- och livräddningsredskaps användning enligt utbildningsreglementet. De åtföljas av textlista till föreläsarens ledning. Beställ här:

Band	Antal ex.
1. Slangutläggning	å 6:—
2. Livräddningsredskap	å 6:—
3. Skarvstegar	å 6:—
4. Motorsprutans angöring vid öppet vatten	å 6:—
5. Vintertjänst	å 9:—
6. Utskjutsstege	å 7:—
7. Brandsläckningstaktik	å 7:—
8. Rökskydd — filterskydd	å 10:—

Rekvirera med användande av detta beställningsblad!

Apparater för visning av bildband finns vid många av brandkårsförbunden. Dessutom bl. a. vid civilförsvarsförbunden i länen och de större civilförsvarsföreningarna.

REKVISITION

Från Svenska Brandkärnans Riksförbund, Jakobsgatan 14, Stockholm C, be-
ställes omstående litteratur (ovanstående bildband) att sändas mot postförskott till

.....
Namn

.....
Titel

.....
Adress

(Obs.! Skriv tydligt, gärna textat)